

Krzysztof Małachowski

Uniwersytet Szczeciński

EFEKTY FUNKCJONOWANIA SŁUPSKIEJ SPECJALNEJ STREFY EKONOMICZNEJ

Streszczenie: Słupska Specjalna Strefa Ekonomiczna powstała w 1997 r. Położona jest w północnej części Polski, w bliskości Republiki Federalnej Niemiec. Na koniec grudnia 2009 r. powierzchnia całkowita Strefy wynosiła 401,1725 ha (z czego ok. 59,1% stanowiły grunty zagospodarowane) rozlokowanych w trzech województwach: pomorskim, zachodniopomorskim i wielkopolskim. Do tego czasu wydano 71 zezwoleń na działalność gospodarczą w SSSE. Liczba zatrudnionych zasadniczo systematycznie wzrastała i wynosiła 2,4 tys. osób. Funkcjonują tu firmy głównie z branży motoryzacyjnej, hutnictwa, przetwórstwa drzewnego, branży metalowej, przetwórstwa ryb oraz usług transportu i magazynowania. Zgodnie z ustawą o specjalnych strefach ekonomicznych, Słupska Specjalna Strefa Ekonomiczna będzie funkcjonować do 2020 r.

Słowa kluczowe: specjalne strefy ekonomiczne, polityka regionalna, rozwój regionalny.

1. Wstęp

Po rozpoczęciu transformacji społeczno-ekonomicznej w Polsce od 1989 r. wszystkie niesprawności decyzji rozwojowych poszczególnych regionów kraju ujawniły się w postaci schyłkowości i spadku konkurencyjności sektorów gospodarczych, braków w infrastrukturze, degradacji środowiska naturalnego czy bezrobocia wynikającego z niedopasowania kwalifikacji pracowników do gospodarki wolnorynkowej.

Stosując różnorodne narzędzia polityki gospodarczej na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym, osiągnięto współczesny poziom rozwoju społeczno-ekonomicznego Polski, który nadal wykazuje dysproporcje przestrzenne. Żeby przeciwdziałać zjawisku polaryzacji, stosuje się odpowiednie instrumenty mające na celu złagodzenie tych niekorzystnych zjawisk.

Wśród wielu rozwiązań wdrażanych przez poszczególne systemy ekonomiczne charakterystyczną grupę stanowią konstrukcje związane z uprzywilejowaniem strefowym¹. Dobrym odzwierciedleniem takich rozwiązań są specjalne strefy eko-

¹ P. Hajduga, *Legnicka Specjalna Strefa Ekonomiczna i efekty jej funkcjonowania w latach 1997-2005*, [w:] J. Sokołowski, Z. Przybyła (red.), *Współczesne problemy polityki ekonomicznej*, Wydawnictwo AE, Wrocław 2007, s. 140.

onomiczne (SSE), będące niezwykle istotnym instrumentem polityki regionalnej prowadzonej przez państwo. Polskie władze, zachęczone sukcesami, jakie odniosły strefy uprzywilejowane w innych państwach, podjęły decyzję o wykorzystaniu tego instrumentu w kraju.

Główną ideą tworzenia specjalnych stref ekonomicznych w Polsce była potrzeba utworzenia nowych miejsc pracy i wykorzystanie w jak najbardziej efektywny sposób istniejącej, a niewykorzystanej infrastruktury technicznej.

Ustawa o specjalnych strefach ekonomicznych określiła, że strefa może być ustanowiona w celu przyspieszenia rozwoju gospodarczego części terytorium kraju przez:

- kreowanie określonych dziedzin działalności gospodarczej,
- rozwój nowych rozwiązań technicznych i technologicznych w gospodarce narodowej,
- rozwój eksportu,
- zwiększenie konkurencyjności wyrobów i usług,
- zagospodarowanie istniejącego majątku przemysłowego i infrastruktury gospodarczej,
- tworzenie nowych miejsc pracy,
- zagospodarowanie niewykorzystanych zasobów naturalnych z zachowaniem zasad równowagi ekologicznej².

Tworzenie specjalnych stref ekonomicznych w Polsce było możliwe m.in. dzięki zastosowaniu rozbudowanego systemu rozwiązań instytucjonalno-prawnych, w skład których wchodziły przede wszystkim ulgi i zwolnienia podatkowe. Z funkcjonowaniem obszarów uprzywilejowanych wiążą się także inne, w założeniach równie ważne cele, które miały doprowadzić do zmiany monokultury przemysłowej oraz zapewnić wymagane miejsca pracy.

Przyspieszenie rozwoju gospodarczego danego regionu było możliwe w oparciu o kapitał zainwestowany w strefie ekonomicznej, który, z jednej strony, wpływa na procesy zachodzące w samym obszarze uprzywilejowanym, z drugiej zaś strony, oddziałuje na jego bliższe i dalsze otoczenie. Ujmując specjalne strefy ekonomiczne w szersze ramy, można powiedzieć, że stanowią one element gospodarki światowej, którego celem jest budowanie mechanizmów powiązań na rynku międzynarodowym za pomocą układu specjalnych bodźców ekonomicznych i finansowych³.

Celem opracowania jest analiza rezultatów działalności Słupskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w latach 1997-2009⁴.

² Ustawa z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych (DzU 1994, nr 123, poz. 600 z późn. zm.).

³ S. Korenik, *Uwarunkowania ekonomiczne tworzenia specjalnych stref ekonomicznych*, [w:] M. Orębski (red.), *Gospodarka lokalna w teorii i praktyce*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej nr 785, Wydawnictwo AE, Wrocław 1998, s. 137.

⁴ W opracowaniu przyjęto koncepcję analizy SSSE P. Hajdugi z UE we Wrocławiu.

2. Polskie specjalne strefy ekonomiczne

Aktualnie, tj. w 2010 r., w Polsce funkcjonuje 14 stref ekonomicznych. Pierwsza strefa uprzywilejowana powstała w 1995 r. w Mielcu i wzorowana była na strefie w Shannon położonej w Irlandii. W roku następnym ustanowiono specjalne strefy ekonomiczne w Katowicach i w Suwałkach, natomiast w 1997 r. powołano do życia strefy: legnicką, łódzką, wałbrzyską, kostrzyńsko-słubicką, słupską, tarnobrzeską, żarnowiecką, starachowicką, tezewską, warmińsko-mazurską, częstochowską, kamiennogórską, krakowską i mazowiecką⁵.

Rada Ministrów RP w latach 1995-1997 utworzyła 17 specjalnych stref ekonomicznych, z czego 15 zafunkcjonowało. W 2001 r. zlikwidowane zostały dwie strefy – mazowiecka i częstochowska, w których nie ulokował się żaden inwestor. W tym samym roku połączono strefę tezewską z żarnowiecką, tworząc Pomorską Specjalną Strefę Ekonomiczną.

Powołane strefy zajęły powierzchnię ponad 6 tys. ha, ale ich łączny obszar nie przekroczył 6325 ha, co wynikało ze stanowiska negocjacyjnego strony polskiej (luty 1999 r.), w którym zobowiązano się dostosować zasady udzielania pomocy publicznej do prawa Unii Europejskiej i nie powiększać łącznego terytorium stref w zamian za możliwość zachowania „praw nabytych”⁶.

Przed przystąpieniem Polski do UE (1 maja 2004 r.) zmodyfikowano regulacje dotyczące działania podmiotów gospodarczych w SSE. Zasady działania stref w Polsce były sprzeczne z prawem unijnym, co wymagało zmian harmonizujących zasady pomocy publicznej w SSE z regulacjami unijnymi. Dodatkowo wprowadzono mechanizmy rekompensujące utratę korzyści spowodowanych zmianą warunków działania w strefach.

W roku 2006 Ministerstwo Gospodarki, chcąc zwiększyć napływ inwestorów do Polski, przygotowało projekt zmian ustawy o SSE, które uchwalił Sejm RP 23 czerwca 2006 r. W nowelizacji ustawy znalazło się wiele ułatwień i uproszczeń regulacyjnych dla firm działających w obszarze stref bądź rozważających rozpoczęcie działalności gospodarczej.

Ostatnia nowelizacja ustawy o SSE z 2008 r. wprowadziła istotne zmiany, które obowiązują od 4 sierpnia 2008 r. Najważniejsze z nich to:

- zwiększenie limitu wielkości obszaru stref z 12 tys. do 20 tys. ha;

⁵ P. Hajduga, *Specjalne strefy ekonomiczne i ich funkcjonowanie w obrębie dużych miast Polski*, [w:] M. Łyszczak, K. Wilk (red.), *Kierunki transformacji społeczno-ekonomicznej przestrzeni Polski ze szczególnym uwzględnieniem obszarów metropolitalnych*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej nr 1087, Wydawnictwo AE, Wrocław 2005, s. 150.

⁶ Od 31 maja 2004 r. na podstawie znowelizowanej ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych istnieje możliwość zwiększenia obszaru stref o 1675 ha, przy czym powierzchnia ta może być przeznaczona wyłącznie pod duże projekty inwestycyjne o nakładach nie mniejszych niż 40 mln euro albo zatrudnieniu co najmniej 500 osób.

- określenie zasad i kryteriów obejmowania strefą gruntów stanowiących własność lub będących w użytkowaniu wieczystym podmiotów innych niż zarządzający strefą, tj. Skarb Państwa, gmina, związek komunalny (mowa tu przede wszystkim o gruntach prywatnych);
- uściślenie warunków określonych w zezwoleniu na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie strefy oraz określenie zasad jego zmiany przez ministra właściwego do spraw gospodarki;
- przedłużenie funkcjonowania stref do 2020 r.

Rozważane są kolejne zmiany do przepisów SSE, będące odpowiedzią na skutki kryzysu finansowego i pojawienie się u przedsiębiorców działających w SSE trudności z wypełnieniem zobowiązań wynikających z działalności w SSE. Planowane zmiany obejmowałyby m.in.:

- możliwość zmian warunków zezwolenia (np. obniżenia poziomu zatrudnienia o 20%, a w latach 2010-2011 o 25%, we wszystkich zezwoleniach, niezależnie od daty ich wydania);
- możliwość rozliczenia straty podatkowej do celów kalkulacji wysokości wykorzystanej pomocy publicznej.

27 stycznia 2009 r. Rada Ministrów przyjęła koncepcję rozwoju specjalnych stref ekonomicznych, przedłożoną przez ministra gospodarki. W dokumencie wskazano kierunki ich dalszego funkcjonowania.

Za inwestycje kwalifikujące się do wsparcia instrumentem specjalnych stref ekonomicznych uznano inwestycje:

- a) innowacyjne,
- b) realizowane w sektorach priorytetowych,
- c) wspierające rozwój klastrów, parków przemysłowych i technologicznych,
- d) zwiększające stopień uprzemysłowienia regionów słabo uprzemysłowionych,
- e) tworzące określoną liczbę nowych miejsc pracy lub o określonych minimalnych kosztach kwalifikowanych inwestycji – w zależności od stopy bezrobocia w powiecie.

Jako inwestycje priorytetowe na terenie specjalnych stref ekonomicznych postraktowano te, które będą realizowane m.in. w sektorze: motoryzacyjnym, lotniczym, elektronicznym, maszynowym, biotechnologii, chemii montażowej, działalności badawczo-rozwojowej, sektorze nowoczesnych usług, przemyśle produkującym urządzenia służące do produkcji paliw i energii ze źródeł odnawialnych.

Specjalne strefy ekonomiczne w Polsce charakteryzują się stosunkowo dużym rozproszeniem, co wynika z faktu, iż coraz bardziej popularna jest praktyka tworzenia podstref w ramach funkcjonujących stref. Nowa podstrefa nie wymaga nowej spółki zarządzającej i często powstaje na obszarach bardziej atrakcyjnych w zamian za ograniczenie dotychczasowej powierzchni strefy ją powołującej⁷.

⁷ B. Biernat, *Spoleczno-ekonomiczne przesłanki lokalizacji specjalnych stref ekonomicznych na obszarach miast w Polsce*, [w:] *Kierunki transformacji społeczno-ekonomicznej przestrzeni Polski ze szczególnym uwzględnieniem obszarów metropolitarnych II*, K. Wilk, I. Potoczna (red.), „Biblioteka

Strefy nie są jednolitymi strukturami. Różnice wynikają z powierzchni, lokalizacji, charakteru, warunków zagospodarowania, wyposażenia w infrastrukturę (drogą, techniczną, telekomunikacyjną).

3. Zasady funkcjonowania specjalnych stref ekonomicznych

Ustawa z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych wprowadziła zasady powołania stref, zarządzania (wskazano na instytucje odpowiedzialne za charakteryzowane procesy)⁸ oraz warunki prowadzenia na nich działalności gospodarczej. Zwrócono także uwagę na warunki otrzymania zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej w granicach stref. Przedsiębiorcom, którym przyznano zezwolenia na działania w strefie, zaproponowano następujące udogodnienia: całkowite zwolnienie dochodu od podatku na okres pierwszych dziesięciu lat funkcjonowania, 50-procentowe zwolnienia podatkowe przez następne lata do końca działalności strefy, zwolnienia z podatku od nieruchomości⁹. Uprawnienia te mogły być istotne tak dla podmiotów gospodarczych krajowych, jak i zagranicznych przy wyborze miejsca inwestowania. Jednak przyznanie ich było uzależnione od indywidualnie zdefiniowanych dla każdej strefy wymagań co do wielkości inwestycyjnych lub stworzenia określonej liczby miejsc pracy. Przedsiębiorcy, którzy nie sprostali by określonym założeniom i nie uzyskali by przez to zwolnień podatkowych, mogli zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów lub podwyższenia stawek amortyzacyjnych wydatki na zakup maszyn, urządzeń wykorzystywanych do prowadzenia działalności produkcyjnej w SSE. Na przykład na początku funkcjonowania Słupskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (tj. w 1998 r.) wymagania wobec przedsiębiorców były następujące: minimalna kwota inwestycji (w ecu) – 700 tys., a wymagana liczba nowych miejsc pracy – 50. Należy dodać, że w następnych latach sukcesywnie obniżano warunki stawiane przed potencjalnymi przedsiębiorcami ubiegającymi się o działalność na terenie SSE. Rezultatem była konkurencja między strefami o potencjalnych inwestorów.

Instytucjami odpowiedzialnymi za funkcjonowanie SSE są spółki kapitałowe, w których większość głosów na walnym zgromadzeniu wspólników ma Skarb Państwa lub samorząd województwa. W Słupskiej SSE, jako jedynej w Polsce, organem zarządzającym jest Pomorska Agencja Rozwoju Regionalnego SA w Słupsku (PARR) i większością głosów dysponuje samorząd. Rolą zarządzającego SSSSE jest pełnienie wszystkich niezbędnych funkcji związanych z zarządzaniem i rozwojem

Regionalisty” nr 6 (4/2006), Katedra Gospodarki Przestrzennej i Administracji Samorządowej, Wydawnictwo AE, Wrocław 2006, s. 13.

⁸ Minister przemysłu i handlu przedstawił wniosek po uzyskaniu opinii wojewody i zgody rady gminy (rad gmin) właściwej ze względu na położenie strefy. Zarządzającym SSE mogła być spółka akcyjna lub spółka z o. o., w stosunku do której Skarb Państwa lub samorząd województwa posiadał większość głosów. Odpowiedzialnym za plany rozwoju stref był minister przemysłu i handlu.

⁹ Ustawa z 20 października 1994 r. ..., art. 12.

ślupskiej Strefy. Na podstawie analizy danych Ministerstwa Gospodarki i Pracy¹⁰ o SSE stwierdzono mały udział podmiotów gospodarczych, agencji rozwoju województw i wyższych uczelni w stosunku do pozostałych akcjonariuszy. Ważnym problemem staje się w tym przypadku jeden z celów transformacji systemowej – prywatyzacja, utrwalająca konkurencję rynkową. W przypadku prowadzenia regionalnej i lokalnej polityki gospodarczej powinno się również w większym stopniu stawiać na udział sektora prywatnego i komercyjnego oraz władze samorządowe, odchodząc od często nieefektywnych i nieracjonalnych działań sektora publicznego.

Istotnym elementem spółek zarządzających strefami są rady nadzorcze, składające się z pięciu członków. Najczęściej w radach zasiadają przedstawiciele: ministra gospodarki i pracy odpowiadającego za funkcjonowanie stref, Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów odpowiadającego za zagadnienia udzielania pomocy publicznej, wojewody, jednostek samorządu terytorialnego (nie więcej niż dwóch). Są to przedstawiciele sektora publicznego. Może to powodować upolitycznienie decyzji w zakresie osób mianowanych tak do rad, jak i do zarządzania strefami¹¹.

Zadania spółek zarządzających SSE sprowadzają się do następujących przedsięwzięć:

- promocja,
- organizacja rokowań lub przetargów,
- udzielanie zezwoleń,
- zbywanie prawa własności i prawa użytkowania wieczystego gruntów będących na terenie strefy (chodzi również o pośrednictwo),
- kontrola działalności przedsiębiorców w zakresie jej zgodności z zezwoleniem,
- budowa infrastruktury¹²,
- opieka nad inwestorami,
- pośredniczenie w kontaktach np. z władzami samorządowymi, właścicielami mediów i infrastruktury¹³.

Przedstawione zagadnienia wskazują na znaczny zakres kompetencji spółek zarządzających i dużą odpowiedzialność na wielu istotnych obszarach funkcjonowania stref (np. wydawanie decyzji o możliwości prowadzenia działalności gospodarczej w strefie lub budowa infrastruktury). Spółki zarządzające generują dochody przez sprzedaż gruntów i opłaty administracyjne ponoszone przez działających w strefach przedsiębiorców. W tym przypadku potencjalne zyski są wynikiem operatywności organów zarządzających – pozyskiwanie inwestorów oraz doprowadzenie do jak

¹⁰ SSE stan na dzień 31 grudnia 2004 r., Ministerstwo Gospodarki i Pracy, Warszawa, marzec 2005, www.mgip.gov.pl.

¹¹ A. Paczoski, *Uwarunkowania i ocena działalności Specjalnych Stref Ekonomicznych*, [w:] S. Flejterski (red.), *Europa Regionum*, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2008, s. 146-147.

¹² Omawiane spółki finansują inwestycje z własnych środków, jedynie w dwóch przypadkach nastąpiło dokapitalizowanie przez spółki zarządzające akcjami Skarbu Państwa (strefa wałbrzyska i łódzka).

¹³ SSE stan na dzień 31 grudnia 2004 r. ..., s. 28.

najdłuższego funkcjonowania firm w strefach¹⁴. Pojawia się tak ważny dla gospodarki rynkowej element konkurencji między strefami o jak największą liczbę firm inwestycyjnych.

4. Struktura przestrzenna Słupskiej SSE

Na mocy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 września 1997 r. (DzU nr 135, poz. 905) została utworzona Słupska Specjalna Strefa Ekonomiczna (SSSE).

Minister Gospodarki powierzył Spółce udzielanie zezwoleń na prowadzenie działalności gospodarczej, wykonywanie bieżącej kontroli działalności przedsiębiorców na terenie SSSE oraz ustalenie zakresu tej kontroli. Jednocześnie został określony sposób przeprowadzenia przetargów i rokowań oraz zamierzenia co do przedsięwzięć gospodarczych, które będą podjęte przez przedsiębiorców na terenie strefy.

Geograficzne usytuowanie SSSE w samym centrum Europy, w bliskości Republiki Federalnej Niemiec, niesie ze sobą niezwykle korzystne rozwiązania komunikacyjne na potrzeby transportu. Sprawne przemieszczanie zapewniają drogi krajowe: 6 (E28), 10, 11 oraz linie kolejowe Szczecin – Koszalin – Słupsk – Gdańsk i Poznań – Piła – Koszalin – Słupsk. Położenie strefy ułatwia dostęp do portów morskich w Szczecinie, Świnoujściu, Gdańsku i Gdyni oraz portów rzecznych w Berlinie i Hamburgu. Do dyspozycji inwestorów są ponadto pasażerskie i towarowe porty lotnicze w Gdańsku, Poznaniu, Goleniowie oraz stolicy Niemiec – Berlinie.

Słupska Specjalna Strefa Ekonomiczna usytuowana jest w północnej części kraju i zajmuje łączną powierzchnię 401,1725 ha. Strefa składa się z 8 podstref inwestycyjnych (tab. 1) położonych w województwach: pomorskim, zachodniopomorskim oraz wielkopolskim (miasta: Koszalin, Słupsk, Szczecinek i Wałcz; gminy: Debrzno, Rogoźno, Słupsk i Żukowo). W województwie pomorskim zlokalizowana jest podstrefa Słupsk-Włynkówko, Redzikowo, Debrzno i Tuchom. W województwie zachodniopomorskim znajdują się podstrefy: Koszalin, Szczecinek i Wałcz, a w województwie wielkopolskim podstrefa Rogoźno. Podstrefy Słupsk-Włynkówko, Tuchom i Rogoźno są terenami zainwestowanymi. W pozostałych podstrefach istnieją wolne tereny inwestycyjne. Zarządzająca SSSE Pomorska Agencja Rozwoju Regionalnego nawiązała współpracę z urzędami miast i gmin w zakresie obejmowania gruntów inwestycyjnych tzw. patronatem strefy, którym objęte są grunty inwestycyjne następujących miast i gmin:

- W województwie pomorskim:
 - gmina Potęgowo (44,2488 ha).
- W województwie zachodniopomorskim:
 - miasto Darłowo (19,0285 ha),
 - miasto Sławno (56, 8432 ha),

¹⁴ A. Paczoski, wyd. cyt., s. 147-148.

- gmina Czaplinek (7,5859 ha),
- gmina Sławoborze-Kalina (123,5546 ha).
- W województwie wielkopolskim:
 - gmina Kwilicz (9,2007 ha),
 - gmina Mieścisko (9,4188 ha).

SSSE zarządza nieruchomościami położonymi na terenie trzech województw, stanowiąc tym samym stymulator dla rozwoju gospodarczego tych regionów. Centra przemysłowo-handlowe znajdują się w największych miastach: Słupsku, Koszalinie, Szczecinie oraz Poznaniu.

Siedziba SSSE zlokalizowana jest w Słupsku (PARR). Oddziaływanie SSSE nie ogranicza się tylko do miast i gmin, w których zlokalizowana jest Strefa, ale obejmuje teren przyległych gmin w promieniu ok. 50 km (dojazd w czasie jednej godziny).

Tabela 1. Podział Słupskiej SSE w 2009 r.

Kostrzyńsko-Słubicka SSE		
Podstrefa	Obszar (w ha)	Stopień zagospodarowania (w %)
Słupsk-Włynkówko	100,1647	97,6
Redzikowo	62,4777	52,0
Debrzno	9,8736	0
Tuchom	6,3737	100
Koszalin	90,9324	57,0
Szczecinek	95,5117	45,4
Wałcz	25,9710	54,5
Rogoźno	9,7909	100
RAZEM	401,1725	59,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Słupskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

Chociaż tereny strefy nie są położone przy autostradach w bezpośredniej bliskości lotnisk, to lokalizacja podstref umożliwia bezproblemowy dostęp do głównych szlaków komunikacyjnych łączących SSSE z krajami całej Europy.

5. Efekty funkcjonowania Słupskiej SSE

Słupska Specjalna Strefa Ekonomiczna jest instytucją wspierającą rozwój gospodarczy regionu i kraju. Zajmuje się stwarzaniem dogodnych warunków do inwestowania w Polsce, a więc przygotowaniem i sprzedażą gruntów pod inwestycje oraz pomocą inwestorom w rozpoczęciu i prowadzeniu działalności na terenach Strefy.

SSSE inwestuje w uzbrojenie i przygotowanie gruntów pod działalność gospodarczą oraz świadczy usługi informacyjne, doradcze i kooperacyjne dla inwesto-

rów i firm zewnętrznych. Koszty inwestycji, które w głównej mierze mają na celu uzbrojenie terenów w Strefie, jak i bezpośrednio do nich przyległych, finansowane są w przeważającej części przez SSSE przy wsparciu samorządów lokalnych, miast i gmin położonych w podstrefach oraz gestorów poszczególnych mediów.

Nowych stref w Polsce nie można obecnie tworzyć, a te, które już istnieją (na zasadach przewidzianych ustawą o specjalnych strefach ekonomicznych), mogą działać do końca 2020 r. i przyjmować nowych inwestorów.

Słupska Specjalna Strefa Ekonomiczna realizuje swoje zadania ustawowe poprzez:

- umożliwienie, na podstawie umowy, przedsiębiorcom prowadzącym działalność na terenie strefy używania i korzystania ze składników mienia położonych na obszarze strefy, których zarządzający jest właścicielem lub posiadaczem zależnym,
- gospodarowanie w sposób ułatwiający prowadzenie działalności gospodarczej na terenie strefy urządzeniami infrastruktury gospodarczej i technicznej oraz innymi składnikami mienia, których zarządzający jest właścicielem lub posiadaczem zależnym,
- świadczenie, na podstawie umowy, podmiotom gospodarczym prowadzącym działalność na obszarze strefy usług oraz tworzenie warunków do świadczenia usług przez osoby trzecie,
- prowadzenie działań promujących podejmowanie działalności gospodarczej na terenie strefy.

SSSE oferuje inwestorom grunty, będące jej własnością lub własnością innych podmiotów, atrakcyjne, położone w północnej części Polski, w niedalekiej odległości od granicy polsko-niemieckiej. Grunty w większości mają dostępną infrastrukturę techniczną, a w przypadku jej braku zagwarantowana jest rozbudowa infrastruktury.

Zasadniczą korzyścią ulokowania inwestycji w Strefie jest ulga w podatku dochodowym CIT, która w przypadku dużych przedsiębiorstw (zatrudniających ponad 250 osób) może wynosić do 40%, a w przypadku małych (od 10 do 50 pracowników) i średnich (od 50 do 250 pracowników) przedsiębiorców odpowiednio 60% i 50%. Istnieje możliwość uzyskania zwolnienia z podatku od nieruchomości na podstawie uchwały odpowiedniej Rady Miasta lub Rady Gminy. Ponieważ pomoc udzielana przedsiębiorcom ma charakter pomocy regionalnej, ulgi mogą być udzielane również w celu tworzenia miejsc pracy.

Dominującymi branżami w Strefie są: przetwórstwo tworzyw sztucznych, przetwórstwo rybne, motoryzacja, hutnictwo (szyby samochodowe), przetwórstwo drzewne, branża metalowa, usługi transportu i logistyki, usługi magazynowania (chłodnie i składowanie). Do znanych firm funkcjonujących na terenie SSSE należą m.in. Kronospan Polska Sp. z o.o. (przetwórstwo drzewne), Kapena SA (motoryzacja), Nordglass II Sp. z o.o. (szyby samochodowe), Faser Plast Poland Sp. z o.o. (przetwórstwo tworzyw sztucznych).

Słuską SSE cechują korzystne warunki inwestowania oraz profesjonalna obsługa potencjonalnych inwestorów. Proces wydawania zezwoleń na funkcjonowanie w Strefie w latach 1997-2009 przedstawiono w tab. 2.

Tabela 2. Liczba zezwoleń na prowadzenie działalności gospodarczej w Słuskiej SSE w latach 1997-2009

Rok	Liczba wydanych zezwoleń	Zmiana w stosunku do roku ubiegłego
1997	0	–
1998	6	6
1999	3	–3
2000	10	7
2001	1	–9
2002	3	2
2003	2	–1
2004	4	2
2005	8	4
2006	9	1
2007	9	0
2008	11	2
2009	5	–6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych SSSE i Ministerstwa Gospodarki.

Pierwsze zezwolenia na prowadzenie działalności w Strefie wydano w 1998 r., kolejne trzy w roku 1999. Ważny był pod tym względem rok 2000, kiedy wydano ich aż 10. Nowelizacja ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych, która weszła w życie 1 stycznia 2001 r., przyznająca nowym inwestorom znacznie mniejsze przywileje, przeciągające się negocjacje z Komisją Europejską oraz niepewność związana z przyszłością SSE po wejściu Polski do Unii Europejskiej spowodowały, że potencjalni inwestorzy obawiali się lokowania swojego kapitału w polskich strefach. Dlatego w roku 2001 wydano tylko jedno zezwolenie. W roku 2002 wydano trzy takie zezwolenia. Zakończenie negocjacji w obszarze polityki konkurencji 20 listopada 2002 r. oraz podpisanie Traktatu Akcesyjnego 16 kwietnia 2003 r. oznaczało dla inwestorów koniec niepewności. Komisja Europejska zgodziła się na dalsze funkcjonowanie SSE w Polsce, ustalono także zgodne z unijnymi zasady funkcjonowania przedsiębiorstw. Dla firm oznaczało to ustabilizowanie sytuacji, gwarantowało, że w momencie akcesji do UE zasady nie zostaną po raz kolejny zmienione. Dlatego w 2003 r. SSSE podjęła decyzję o udzieleniu dwóch, a w roku następnym

czterech kolejnych zezwoleń na prowadzenie działalności. Do 2008 r. liczba wydanych zezwoleń systematycznie wzrastała i w 2008 r. osiągnęła najwyższą wielkość. W roku 2009 liczba ta zdecydowanie spadła, co wiązało się z wpływem światowego kryzysu ekonomicznego 2008-2009 oraz spowolnieniem gospodarczym, z jakim mamy do czynienia w Polsce. Trzeba dodać, że od początku funkcjonowania Strefy do 31 grudnia 2009 r. SSSE wydała 71 zezwoleń na działalność gospodarczą na terenie jej funkcjonowania, a działania nie są prowadzone na tak wielką skalę jak w największych SSE w Polsce. Inwestorzy doceniają jednak spokój, przyjazny klimat inwestycyjny i pomoc władz samorządowych oraz PARR.

W tab. 3 przedstawiono wielkość poniesionych nakładów inwestycyjnych w SSSE w latach 1997-2009.

Tabela 3. Skumulowane nakłady inwestycyjne w mln zł na terenie Słupskiej SSE w latach 1997-2009

Rok	Wydatki inwestycyjne	Zmiana w stosunku do roku ubiegłego
1997	0	–
1998	1,00	1,00
1999	5,06	4,06
2000	13,33	8,27
2001	34,59	21,26
2002	70,00	35,41
2003	91,03	21,03
2004	109,99	18,96
2005	135,50	25,51
2006	517,26	381,76
2007	616,00	98,74
2008	728,00	112,00
2009	769,00	41,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych SSSE.

Wartość nakładów inwestycyjnych poniesionych przez firmy funkcjonujące na terenie Strefy na koniec 2009 r. wynosiła 769 mln zł. Znaczący wzrost nakładów inwestycyjnych wystąpił w 2006 r., osiągając maksymalną wartość 381,76 mln zł.

Działalność strefy uprzywilejowanej wpłynęła również pozytywnie na lokalny rynek pracy. Zatrudnienie w firmach działających na terenie SSSE na koniec 2009 r. wynosiło 2 383 miejsc pracy i miało lekką tendencję malejącą w stosunku do roku 2008 – co było następstwem światowego kryzysu ekonomicznego 2008-2009. Na-

Tabela 4. Zatrudnienie w Słupskiej SSE w latach 1997-2009

Rok	Zatrudnienie	Zmiana w stosunku do roku ubiegłego
1997	0	–
1998	27	27
1999	73	46
2000	311	238
2001	519	208
2002	900	381
2003	960	60
2004	998	38
2005	1541	543
2006	1926	385
2007	2180	254
2008	2728	548
2009	2383	–345

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ministerstwa Gospodarki i SSSE.

leży podkreślić, że w latach 1999-2008 liczba miejsc pracy w SSSE systematycznie rosła. A w okresie od 2005 do 2008 r. odnotowano najbardziej dynamiczny przyrost zatrudnienia. Rekordowy pod tym względem okazał się rok 2008, kiedy na terenie funkcjonowania SSSE przybyło 548 miejsc pracy.

6. Podsumowanie

Od 1997 r. Słupska Specjalna Strefa Ekonomiczna z sukcesem wspiera i obsługuje inwestorów krajowych oraz zagranicznych tworzących nowe miejsca pracy w przemyśle i usługach. Strefa, oddając do dyspozycji inwestorów grunty z pełną infrastrukturą techniczną oraz pakiet ulg i preferencji podatkowych w pełni zgodnych z normami Unii Europejskiej, aktywnie kreuje politykę wspierania przedsiębiorczości. Korzyści podatkowe z ulokowania inwestycji w SSSE należą do grupy nielicznych obowiązujących w Polsce instrumentów realnej pomocy publicznej.

Słupska SSE, poprzez tworzenie nowych obszarów przemysłowo-usługowych, ma niewątpliwie istotny wpływ na rozwój regionu. Dotyczy to szczególnie: tworzenia nowych miejsc pracy, rozwoju usług i produkcji w otoczeniu Strefy, rozwoju mieszkalnictwa i szkolnictwa. Oddziaływanie to nie ogranicza się tylko do miast, w których zlokalizowana jest Strefa, ale obejmuje teren przyległych gmin.

Rozwój Strefy prowadzi również do tworzenia miejsc pracy poza nią. Widoczny jest rozwój firm świadczących usługi (zarówno na potrzeby inwestorów, jak i in-

westycji infrastrukturalnych spółki zarządzającej Strefą), takie jak geodezyjne, projektowe i budowlane, ochrony mienia, pocztowe, informatyczne, obsługi bankowej, transportu, hotelarstwa i gastronomii itp.

Wpływ Słupskiej SSE na bliższe i dalsze otoczenie jest widoczny poprzez zagospodarowanie i rozwój terenów położonych zarówno w SSSE, jak i w bezpośrednim sąsiedztwie (np. ciągi komunikacyjne, media, uzbrojenie terenów). Rozwój tej Strefy wpływa na podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej miast i regionów oraz dywersyfikuje branże przemysłowe i usługowe. Porównując doświadczenia podobnych stref uprzywilejowanych w Europie (które postawiły na rozwój nowoczesnego przemysłu, usług i zostały wyposażone w odpowiednią sieć powiązań instytucjonalnych i gospodarczych) oraz mając na uwadze wydłużenie okresu funkcjonowania SSE w Polsce do końca 2020 r., a także zwiększenie całkowitej powierzchni SSE, można prognozować, iż tereny Słupskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej mają dużą szansę na dalszy istotny rozwój.

Literatura

- Biernat B., *Spoleczno-ekonomiczne przesłanki lokalizacji specjalnych stref ekonomicznych na obszarach miast w Polsce*, [w:] K. Wilk, I. Potoczna (red.), *Kierunki transformacji społeczno-ekonomicznej przestrzeni Polski ze szczególnym uwzględnieniem obszarów metropolitalnych II*, „Biblioteka Regionalisty” nr 6 (4/2006), Katedra Gospodarki Przestrzennej i Administracji Samorządowej, Wydawnictwo AE, Wrocław 2006.
- Brdulak J., *Specjalne Strefy Ekonomiczne jako element społecznej gospodarki rynkowej w Polsce*, [w:] E. Mączyńska, P. Pysza (red.), *Spoleczna gospodarka rynkowa*, PTE, Warszawa 2003.
- Hajduga P., *Legnicka Specjalna Strefa Ekonomiczna i efekty jej funkcjonowania w latach 1997-2005*, [w:] J. Sokołowski, Z. Przybyła (red.), *Współczesne problemy polityki ekonomicznej*, Wydawnictwo AE, Wrocław 2007.
- Hajduga P., *Specjalne strefy ekonomiczne i ich funkcjonowanie w obrębie dużych miast Polski*, [w:] M. Łyszczak, K. Wilk (red.), *Kierunki transformacji społeczno-ekonomicznej przestrzeni Polski ze szczególnym uwzględnieniem obszarów metropolitalnych*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej nr 1087, Wydawnictwo AE, Wrocław 2005.
- Korenik S., *Uwarunkowania ekonomiczne tworzenia specjalnych stref ekonomicznych*. [w:] M. Orębański (red.), *Gospodarka lokalna w teorii i praktyce*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej nr 785, Wydawnictwo AE, Wrocław 1998.
- Małachowski K., *Polish Special Economic Zones In Context of Integration With European Union*, [w:] J. Kitowski (ed.), *Geopolitical Studies vol. 11 Eastern Dimension of European Union*, Institute of Geography and Spatial Organization Polish Academy of Sciences, Warszawa 2003.
- Paczoski A., *Uwarunkowania i ocena działalności Specjalnych Stref Ekonomicznych*, [w:] S. Flejterski (red.), *Europa Regionum*, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2008.
- Kryńska E. (red.), *Polskie specjalne strefy ekonomiczne – zamierzenia i efekty*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2000.
- Ustawa z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych (DzU 1994, nr 123, poz. 600 z późn. zm.).
- www.mg.gov.pl
- www.sse.slupsk.pl

EFFECTS OF FUNCTIONING OF SŁUPSK SPECIAL ECONOMIC ZONE

Summary: Słupsk Special Economic Zone (SEZ) arose in 1997. It is situated in the northern part of Poland, in the vicinity of the Federal Republic of Germany. At the end of December 2009 the total surface of the zone was 401,1725 ha (of which developed land made about 59.1%) located in three voivodeships: Pomeranian, West-Pomeranian and Great Poland. Seventy one permissions on economic activity in the zone had been issued till then. The number of employees substantially and steadily increased and was 2.4 thousand. In the zone there are mainly firms from the automotive industry, metallurgy, wood processing, metal industry, fish processing and transport services and storage. According to the Law on special economic zones, Słupsk Special Economic Zone will be till 2020.